

PÜSTƏ ƏHMƏDOVA
Naxçıvan Dövlət Universiteti
pusteehmedova@yahoo.com

İMADƏDDİN NƏSİMİYƏ HƏSR OLUNMUŞ BƏZİ POEMALAR

Açar sözlər: Azərbaycan ədəbiyyatı, poeziya, İmadəddin Nəsimi, bədii obraz

Key words: Azerbaijan literature, poetry, Imadeddin Nasimi, literary image

Ключевые слова: Азербайджанская литература, поэзия, Имадеддин Насими, художественный образ

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 noyabr 2018-ci il tarixli Sərəncamı ilə 650 illik yubileyi qeyd olunan İmadəddin Nəsimi (1369-1417) çoxəsrlik ədəbiyyatımızın ən məşhur nümayəndələrindəndir. Ölkə Prezidentinin 11 yanvar 2019-cu il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasında 2019-cu ilin “Nəsimi ili” elan edilməsi də görkəmli mütəfəkkirin ədəbi irsinə böyük ehtiramın ifadəsidir.

Azərbaycanda İmadəddin Nəsiminin ömür yolu, yaradıcılığı haqqında dəyərli tədqiqatların aparılması ilə yanaşı, çoxsaylı bədii əsərlər də yazılmışdır ki, onların bir qismi poemalardır. Musa Yaqubun “Şirvan alverçisi və Nəsimi” (1968), Ələkbər Salahzadənin “Od heykəli” (1969), Qabilin “Nəsimi” (1964-1973), Söhrab Tahirin “Karvan gedir” (1973), Rəsul Rzanın “Son gecə” (1973-1974), Nəbi Xəzrinin “Mənim babam baxan dağlar” (1976) əsərləri bu qəbildəndir. Bu məqalədə onların bəzilərindən söz açacağıq.

Tanınmış şair Musa Yaqubun “Şirvan alverçisi və Nəsimi” poeması həcmcə kiçikdir, lakin əsərdə ifadə olunan qayə dərin və mənalıdır. Poema İmadəddin Nəsiminin Hələb şəhərindəki bazarda Şirvandan gəlmiş qoca tacirlə qarşılaşmasının təsviri ilə başlayır. Gətirdiyi ipəyi tərifləyərək satan tacirin dilindən “Şirvan” sözünü eşidən Nəsimi məmləkətdən hal-əhval tutmaq ümidi ilə həmyerlisinə yaxınlaşıb ondan Şirvan elini, yurddaşlarını xəbər alır. Lakin tamahkar tacirin fikri alver yanında, cavab vermək əvəzinə, dərhal “yerlinin yerliyə xeyri dəyməli” deyərək onun neçə arşın ipək alacağı ilə maraqlanır. Musa Yaqub qürbətdə əzablı ömür yaşayan İmadəddin Nəsiminin hiss və düşüncələrini, vətən yangısını təsirli bədii boyalarla, tutarlı deyimlərlə əks etdirmişdir. Doğma yurdda olmağı ən böyük səadət sayan hürufi şairin tacirə dediyi aşağıdakı sözlər də bundan soraq verir:

Vətəndədirlərsə, nə dərdləri var.

Həsərsiz yaşarlar, qəmsiz yaşarlar.
Bəlkə, bilməz olmaz, o yerlərdə sən,
İmadəddin adlı bir gənc görərsən.
Onun cığırlarda izi qalıbmı?
El-oba dilində sözü qalıbmı? (8,s.291-292)

Qafil tacir isə cavabında ipək alveri ilə qazandığı pullardan, özünə qurduğu güzərandan dəm vurur. Nəsiminin son təsəllisi vətəndən gətirilmiş ipək olur. O, tacirdən bir arşın ipək alaraq köksünə sıxır, doğma yurdun ətrini ondan alır. Bu məqamda Musa Yaqubun işlətdiyi dolğun bədii təsvir və ifadə vasitələri Şirvan ipəyinin qürbətdəki şair üçün dəyərini müxtəlif yozumlar və assosiativ anımların köməyi ilə mənalandırır. Poema müəllifi Şirvan ipəyini şairə vətəni xatırladan bir topa bənövşə, bir tut yarpağı, lalə yarpağı, vətəndən gələn bir əsim külək, bir əlçim bulud və s. kimi poetikləşdirir. Bütün bunlar Nəsiminin vətən sevgisini və niskilini daha təsirli şəkildə canlandırır:

Ələnib, yoğrulub bu ipəkləşən
Şirvan toprağını sürtür üzünə,
Durur gözlərində ellərin toyu...
Bir yamac yaşıllıq, bir az doğma yurd,
Bu vətəndən gələn bir əsim külək,
Bir əlçim bulud.
Gəzdirir buludu şair üzündə,
Kırpiyi nəmlənir ipək buluddan. (8, s.293)

Nəsiminin ipəyi köksünə sıxaraq göz yaşı axıtmasının da mahiyyətini qoca tacir anlamır, kövrələn həmyerlisini sadəcə ipək həvəskarı zənn edir və dərhal da ona yenə mal satmaq istəyir. Nəsimi üçün isə ipək adicə parça deyil, doğulub boya-başa çatdığı unudulmaz məmləkətin nişanəsidir:

Yanğımı, odumu soyut bir qədər,
Kövrək ürəyimi ovut bir qədər...
Bir arşın ipəyim, çölüm, çəmənim!
Qoy sıxım köksümə səni bir də mən.
A sinə dağımın sarğısı mənəm,
A sinə dağımın ağrısı, Vətən! (8,s.294)

İpək haqqında “sinə dağımın sarğısı”, vətən barədə “sinə dağımın ağrısı” obrazlı ifadələrin işlənməsi Nəsiminin vətən sevgisini və həsrətini dolğun şəkildə təcəssüm etdirir. Ədəbiyyatımızda Nəsimi haqqında yazılmış

bədii əsərlərin bir çoxunda hürufi şairimiz əsasən ideal qəhrəman, əqidə mücahidi kimi daha qabarıq verilir. Amma Musa Yaqub Nəsimini fərqli rakursda ədəbi müstəviyə gətirmiş, onu ilk növbədə qürbətdə, uzaq Hələbdə doğma yurd həsrəti ilə qovrulmuş vətənpərəvər şəxsiyyət kimi canlandırmış və bu zaman idealizmə yol verməmişdir. Poema özünün dolğun, inandırıcı duyum və deyimləri ilə razılıq doğurur.

Ələkbər Salahzadənin sərbəst şeir tərzində qələmə aldığı “Od heykəli” poeması da İmadəddin Nəsimiyə həsr olunub. Əsərin adından sonra “lirik-romantik poema” qeydi var. Poemanın əvvəlində Nəsiminin məşhur misrasının “mən bu cahana sığmazam” parçası epigraf kimi verilsə də, poema boyunca heç yerdə hürufi şairin adı çəkilmir, lakin bədii ştrix və detallar poemanın məhz ona həsr olunduğunu göstərir. Tədqiqatçı Gültəkin Əliyeva yazır: “Ə.Salahzadə poeziyasının başlıca xüsusiyyəti assosiativlikdir; şairin təşbehlərində, ifadə vasitələrində bənzəyonlu bənzədilən arasında bir assoiativlik vardır”. (3, s.233). Şairin “Od heykəli” poeması da assosiativ düşüncələr əsasında yazılmışdır. Əsərin əvvəlində qədim Şamaxı gecəsində şölə çəkərək yanmış əriyən bir şam təsvir olunur. Şam sönmür, şairin obrazlı ifadəsincə, “yavaş-yavaş batır gecəyə” (6, s.92). Bunun ardınca isə simvolik ifadələr bir uşağın dünyaya gəlişini poetik tərzdə nəzərə çatdırır. Şamın sönməsi nəticəsində şəhər zülmətə bürünür, dünyaya göz açan körpənin gəlişi ilə günəş doğur. Ə.Salahzadə bunu həmin körpənin gələcəkdə köüllərə nur saçacağı kimi simvollaşdırmışdır. Uşağın böyüyüb boya-başa çatması da həmin aspektdə poetikləşdirilir:

Günəşin əllərindən tuta-tuta böyüdü uşaq...

Günəş çəkib çıxartdı onu çəpərlərdən yuxarı! (6, s.95)

Belə obrazlı deyimlər poema qəhrəmanının mənəvi kamillik, uralıq yolunun yolçusu kimi yetişməsinə vurğulayır. Bundan sonra isə poemada Nəsiminin həqiqət, mənəvi işıq axtarıqlarının rəmzi kimi “iki göz” obrazı simvollaşdırılır. Orta əsrlərin qaranlıq mühitini “gündüz qırıqları gördüm gecələrin arasında” kimi dolğun, orijinal deyimlərlə (6, s.98) ədəbi müstəviyə gətirən Ə.Salahzadə “iki göz”ün mənəvi zülmət girdabında çırpınmasını da analogi detallarla oxucuya çatdırmışdır. Başqalarından fərqlənən “iki göz” sahibi nurlu insanın, yəni Nəsiminin “kafir” deyə təqib olunması, nəticədə Şamaxı mühitindən getməyə məcbur qalması ilə boyalar daha da tündləşir. Sonrakı bölüm poema qəhrəmanının dəvə karvanına qoşularaq Şamaxıdan Hələbə yön almasını nəzərə çatdırır. Şair bunu obrazlı şəkildə “Hələb-Şirvan arası - Şamaxı zəlzələsi” kimi poetikləşdirir. (6, s.103)

Poemanın son bölümünün əvvəlində verilmiş “Bir qan gölməsindən silkinib qalxdı günəş” epigrafı (6, s.104) Nəsiminin Hələbdə edamına, ölümü ilə günəş kimi əbədiyyət qazanmasına işarədir. Əqidəsi yolunda ölümə gedən Nəsimini yenilməzliyinə görə Ə.Salahzadə qayadan qopmuş heykələ

bənzədir, Hələbdə dar ağacına qaldırılmış fədai şairin ucalıqdakı bu görüntüsünü isə mühitin, cəmiyyətin, zəmanənin fəvqünə yüksəlmək kimi mənalandırır. “Ürəyi, gözü bıçaqlı” epitetləri ilə nəzərə çatdırılan cəllad tərəfindən dərisi soyulan Nəsimi metaforik və simvolik şəkildə “od heykəli”, “torpaqdan püskürmüş od” kimi səciyyələndirilir, işlədilən digər bədii təsvir və ifadə vasitələri (“odlu göz” epiteti və s.) də buna yönəlir:

Qızarı, alışır, yanır bir bədən,
Torpaqdan püskürmüş bir od soyulur.
Soyulur, soyulur bir od heykəli,
Odlu gözlərində səssiz ildırım. (6, s.104-105)

Poemanın sonunda müəllif fikrini belə ümumiləşdirir ki, Nəsiminin dərisinin soyulması sadəcə onun dəridən sıyrılması deyil, dövrdən, mühətdən, zəmanədən sıyrılaraq gələcəyə yol alması, əbədiyyətə, mənəvi ölümsüzlüyə qovuşmasıdır:

O gündən, o aydan, ildən sıyrılır...
Birdən ayağına dərisi düşür,
O meydan, o torpaq, o şəhər düşür.
Onun ayağına döşənir zaman,
Bir əsr, üç əsr, beş əsr düşür!
Qalxır altı əsrin oturağında-
Bu Od diyarında, Od torpağında! (6, s.105)

Söhrab Tahirin “Karvan gedir” adlı poeması da Nəsimiyə həsr olunmuşdur. Əsərin adından sonra hürufiliyin banisi Fəzlullah Nəiminin “İnsan torpaqdan baş qaldıralı eşq dəryasının gövhəri tapıldı” fikri epigraf kimi verilmişdir. Poemanın əvvəlində gecə karvanla yol gedən Nəsimi təsvir olunur. Narahət şair göydə sayrışan ulduzlara üz tutub: “Ucaldan böyükdür, ucalan böyük?”- deyə sual edir, özü də cavab verir: “Ucaldan böyükdür!” (7,s.152). Sonrakı müfəssəl qeydlər nəzərə çatdırır ki, hürufiliyin banisi Fəzlullah Nəimi edam olunub, Nəsimi isə onun Bakıda qalan qızını xilas etmək üçün karvanda gizlədərək Təbrizə yol almışdır. Poemanın əsas mündəricəsi də Nəsiminin fikirləri, karvanın başçısı sarvanla mükəllimləri üzərində qurulmuşdur. Bəllidir ki, bəzi mənbələrdə və rəvayətlərdə İmadəddin Nəsiminin əslən bakılı olması, ustadı Nəiminin qızına sevgi bəsləməsi barədə mülahizələr vardır. Söhrab Tahir müxtəlif tədqiqatlarda təkzib olunan həmin versiyaları əsas götürmüşdür. Poemada Nəsiminin aşağıdakı sözləri də bunu göstərir:

Bakı, doğma diyar, arzu beşiyim,...
Gəncliyim, həsrətim, evim, eşiyim
Qoy əmanət qalsın ana qoynunda...
Böyük Nəiminin əziz qızını
İpək kəcavədə gizlətmışəmsə,
Könül diyarımda aparıram mən... (7,s.153)

Nəsiminin sarvanla söhbətləri də maraqlıdır. Hürufi şairin “Ucaldan böyükdür, ucalan böyük?”- sualına karvan başçısı da cavab verir ki, ucaldan böyükdür. Amma o, ucaldan dedikdə Allahı nəzərdə tutur. Nəsimi isə hürufiliyə uyğun şəkildə insanın yaradıcı qüdrətinə böyük inamını ifadə edir:

-Sən daha ucasan, ey sadə insan,
Çünki ucaları sən yaratmışsan...
Özündən yüksəyi yarat, uca ol,
Budur ucalan yol, ucaldılan yol...
Böyükdə ən sadə bir adilik var,
Ucanı göydə yox, insanda axtar. (7, s.153-154)

Nəsiminin qənaətinə görə, təkbəbürdən, lovğalıqdan uzaq duran, özünü dərk edən kamil insan dünyadan da böyükdür, əsl ucalıq məqamındadır və ən yüksək sevgiyə, ehtirama layiqdir. Hürufi şairin belə fikirləri sarvanın qəlbində təbəddülatlar oyadır. Onun öz-özü ilə pıçıldaşmasından anlaşılır ki, vaxtı ilə şeirlər yazıb həqiqət axtaran, lakin haqq yolunu tapa bilməyən sarvan taleyindən narazıdır, həyatın hər cür ağrı-acısını görmüşdür. Nəhayət, sarvan öz-özünə deyir ki, şair məni insan sayaraq yüksək dəyərləndirirsə, mən də gərək bu böyük şəxsiyyəti Təbrizə sağ-salamat çatdıram. Yolların təhlükəli olduğunu düşünən sarvan şairə xətər dəyməsin deyər, karvanı çoxlarının bilmədiyini, daha təhlükəsiz olan yeni yola yönləndirir... Beləliklə, Nəsimi obrazı və onun daşıyıcısı olduğu hürufi təriqətinin bir sıra əsas prinsipləri kiçik bir epizodun təmsalında özünün bədii təəcəssümünü tapmışdır.

Bununla belə, “Karvan gedir” poemasında Nəsiminin dilindən verilmiş parçalarda bir neçə söz o qədər də yerinə düşməmişdir. Məsələn: “Mənə usburd olub, tapşırıb ustad” misrasındakı (7, s.153) “usburd olub” ifadəsi bu qəbildəndir. Respublikamızın bəzi bölgələrində (Bakı, İmişli, Kürdəmir, Salyan, Şamaxı) “usburd eləmək, usburd olmaq” ifadələri “etibar etmək” mənasında işlənir (1,s.520). S.Tahirin ədəbi dil üçün xarakterik, müasir oxucu üçün anlaşılıq olmayan bu ifadəni poemaya gətirməsinə, fikrimizcə, lüzum yox idi.

Nəbi Xəzrinin “Mənim babam baxan dağlar” poeması da İmadəddin Nəsiminin xatirəsinə ədəbi ehtiramdan yaranmışdır. Əsər ilk dəfə 1976-cı ildə “Azərbaycan” jurnalının 6-cı nömrəsində oxuculara çatdırılmışdır.

“Mənim babam baxan dağlar”ın adından sonra mötərizədə “Hələb görüşü” qeydi var, bu, poemanın ikinci adı anlamına gəlir və tematika ilə bilavasitə səsləşir. Belə ki, əsərdə Nəbi Xəzrinin Hələbə gəlişi, Nəsiminin məzarını ziyarət etməsi ilə bağlı təsvirlər, ona xitabən monoloqları, ustadla bəzi xəyali mükəllimləri verilmişdir. Ədəbiyyatşünas Rafiq Yusifoğlunun yazdığı kimi: “Mənim babam baxan dağlar” poemasında ... tarixi şəxsiyyətin xarakterini açmaq meylə arxa, şair düşüncələri isə ön plandadır” (9,s.131).

Dərin lirik ovqatlı bu poema müəllifin Nəsimiyə müraciəti ilə başlanır. “Gəlmişəm baş əyim məhəbbətinə, ağrılar, acılar dadıb gəlmişəm”, -deyən N.Xəzri (7,s.124) qədim və zəngin ədəbi ənənələrə malik Azərbaycanın təmsilçisi kimi fikirlərini dilə gətirir. Sonrakı bölüm Hələb şəhərinə ünvanlanmış poetik müraciətdir. Nəsimi hücrəsi barədəki misralarda bədiilik siqləti ilk baxışdan diqqəti çəkir:

Günəş yuxulayır zülmət hücrədə,

Nuru Azərbaycan torpağındadır. (5,s.126)

İşıqla zülmət məfhumlarının vahid məcrada ədəbi müstəviyə gətirilməsinin yaratdığı bədii təzad ilə yanaşı, “Günəş yuxulayır” ifadəsində həm metafora, həm də metonimiya çaları vardır. Belə ki, “Günəşin yuxulaması” deyimi metaforadır, insana xas “yatmaq” məfhumu göy cisminin üzərinə köçürülmüşdür. Burada Nəbi Xəzri “zülmət hücrədə yuxulayan Günəş” deyərək, heç şübhəsiz, Nəsimini nəzərdə tutmuşdur. Yəni misrada məcazi adlandırma var ki, bu da metonimiyadır. Nəsiminin ölməzlik izi ilə Şərqi müxtəlif ölkələrini gəzib-dolaşmasını xəyali müraciətində xatırladan N.Xəzri şairin mənəvi ölümsüzlüyünü onun öz dili ilə vurğulayır:

-Karvanlı yollara dolandı qolum,

Mənə sarban oldu həqiqət özü.

Məgər ölməzliyi gəzərlər, oğlum?

Tapar ölməzləri ölməzlik özü! (5, s.127)

Növbəti bölümlər də insanın mənəvi kamillik yoluyla haqq məqamına yüksəlməsini təbliğ edən hürifi şairimiz Nəsiminin amal və əməllərini, sənəti və şəxsiyyəti ilə əbədiyyətə qovuşmasını poetik şəkildə mənalandırır:

O insan inamlı babamın mənim

Qanını axıtdı qansız insanlar... (5, s.128)

Və ya:

Bəşər taleyinin üfüqlərində

Ucaldı bir xalqa abidə kimi... (5, s.129)

Nəbi Xəzri lirik ricətlərdən istifadə edərək müasir ədəbi mühitin bəzi qayğı və problemləri barədə də mülahizələrini dilə gətirmişdir. Poemada həmçinin ricət və monoloqlarda Nəsiminin doğulub boya-başa çatdığı Şirvan elinin, ümumən Azərbaycanın inkişafı, qovuşduğu yüksəliş barədə fikirlər də ideya-bədii arxitektonika ilə üzvi surətdə bağlanmışdır. Poetik

semantikasını ilə diqqəti çəkən parçalar sırasında müəllifin dağlar barədəki misraları da mühüm yer tutur. Bunlar əsərin “Mənim babam baxan dağlar” adının məna tutumunu da aydınlaşdırır:

O, son anda sizə baxıb,
Dərdə dözə-dözə baxıb,
Bir ölməzlik görüb sizdə,
Ölməz yatıb sinənizdə,
Mənim babam baxan dağlar! (5, s.132)

Nəsimi məzarı başında düşüncələrə dalan, xəyallara qərq olan şair ulu ustadla xəyali görüşünü yekunlaşdırıb onunla vidalaşır. Nəsiminin dilindən verilən misralar isə onun vətən və xalq sevgisinin tərcümanı, məzarını ziyarət edən eloğluları ilə birgə xəyalən doğma yurda dönməsinin ifadəsi kimi üzə çıxır:

-Gedin, gedin, balalarım,
Sizinlədir mənim xeyir-dualarım...
Unuduldu ağrılarım, bəlalarım.
Ey Vətənə dönə-dönə
Gedib çatan sədalarım...
Gedin, qoca babanız da yanınızda. (5, s.136)

Əsər “Nəsimi adlanan inamla, onun adından yol gələn salamla” vətənə dönmənin müəllifin müfəssəl ümumiləşdirmələri ilə tamamlanır.

Nəbi Xəzri “Mənim babam baxan dağlar”ı “poema-dialog” adlandırmışdır. Tənqidçi Rəhim Əliyev isə: “Poemanın quruluşunu ən dəqiq səciyyələndirən xüsusiyyət onun Nəsimiyə müraciətlə deyilməsi, monoloq xarakteri daşmasıdır”,- qənaətinə gəlmişdir (2,s.81). Doğrudur, əsərdə müəllifin Nəsimiyə xitabən dilə gətirdiyi monoloqları əsas yeri tutur. Bununla belə, təhlillərdən göründüyü kimi, ədəbi qayənin poetik təqdimində dialogların da müəyyən mövqeyi vardır. Ona görə də hesab edirik ki, ədəbiyyatşünas Rüstəm Əzizovun “Mənim babam baxan dağlar”ı “poema-monoloqla poema-dialogun sintezi” sayması (4,s.137) daha dürüst təyinatdır.

Aşkarladığımız bir plagiatlıq faktına da qısaca toxunmaq istərdik. “Ədəbi proses-76” adlı kitabda (1977) ilin poeziyasına həsr etdiyi icmal-məqaləsində tənqidçi Rəhim Əliyev N. Xəzrinin “Mənim babam baxan dağlar” əsəri haqqında da yığcam dəyərləndirmələr aparmışdır (bax: 2, s.80). R.Əliyevin cümlələri Rüstəm Əzizovun N. Xəzrinin yaradıcılığına həsr etdiyi “Poemanın genişlənən üfüqləri” (1985) kitabında eyni ilə və istinad verilmədən köçürülmüşdür (bax: 4, s.134-135). Bu iki mənbə arasında belə hal bir neçə digər parçada da qeydə alınır...

Əlbəttə, İmadəddin Nəsimiyə həsr olunmuş poemalar daha geniş təhlilə imkan verir. Biz burada bir sıra əsas məqamlara toxunmaqla fikrimizi yekunlaşdırırıq.

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan dilinin dialektoloji lüğəti. Bakı: Şərq-Qərb, 2007, 568 s.
2. Ədəbi proses-76. Bakı: Elm, 1977, 160 s.
3. Əliyeva G. Ələkbər Salahzadə sərbəst poeziyanın görkəmli nümayəndəsi kimi.
“Filologiya məsələləri” toplusu, Bakı, 2018, № 19, s. 228-237
4. Əzizov R.D. Poemanın genişlənən üfüqləri. Bakı: Yazıçı, 1985, 173 s.
5. Xəzri N.Ə. Seçilmiş əsərləri, 4 cildə, 4-cü cild. Bakı: Yazıçı, 1984, 262 s.
6. Salahzadə Ə.B. Od heykəli. Bakı: Gənclik, 1970, 107 s.
7. Tahir S. Karvan gedir. “Azərbaycan” jurnalı, Bakı, 1973, № 8, s.152-155
8. Yaqub M.S. Dövrün dəyirmanı. Bakı: CBC, 2012, 576 s.
9. Yusifoğlu R. Azərbaycan poemasının sənətkarlıq xüsusiyyətləri. Bakı: ADPU nəşriyyatı, 2010, 486 s.

Pusta Ahmadova

Some poems devoted to imadeddin nasimi Summary

Imadeddin Nasimi (1369-1417) is one of the most famous representatives of Azerbaijan literature. Along with valuable researches on Imamaddin Nasimi's life and creativity, numerous literary works have been written in Azerbaijan, some of which are poems. In this article some of these poems have been included in the research: Musa Yagub "Shirvan merchant and Nasimi" (1968), Alakbar Salahzadeh "The Statue of Fire" (1969), Sohrab Tahir "Caravan goes" (1973), Nabi Khazri "The Mountains that my grandpa looks at" (1976).

The article analyzes the ideological and artistic features of these works, the historical and modernism qualities, the literary-aesthetic and social essence of Nasimi's image. There have been touched the sufizm on presentation of the image of Nasimi and was studied the main artistic ways used by the author of each poem were. The main craftsmanship of poems dedicated to Nasimi has also been clarified.

Пуста Ахмедова

Некоторые поэмы, посвященные имадеддину насими

Резюме

Имадеддин Насими (1369-1417) - один из самых известных представителей азербайджанской литературы. Жизнь и творчество Имадеддина Насими в Азербайджане широко исследовано. Рядом с ними, в Азербайджане написано многие художественные произведения, посвященные Имадеддину Насими. Некоторые из них являются поэмами. В этой статье исследуются следующие поэмы, посвященные Имадеддину Насими: Муса Ягуб, «Ширванский купец и Насими» (1968), Алекпер Салахзаде «Статуя огня» (1969), Сохраб Тахир «Кара-ван идет» (1973), Наби Хазри «Горы, на которые смотрит мой дед» (1976).

В статье анализируются тематико-идеологические и художественные особенности этих произведений, исторические и современные качества, литературно-эстетическая и социальная сущность образа Насими. Образ Насими было изучено в контексте хуруфизма. Также было разъяснено, основное мастерство поем, посвященных Насими.

Rəyçi: Hüseyn Həşimli

Filologiya elmləri doktoru, professor